

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

ÕPPEASUTUSE KRIISIPLAANI KOOOSTAMISE JUHEND

2026

Sisukord

Eessõna	3
1. Tegevusvalmiduse loomine	5
2. Riskihindamine	6
3. Õppeasutuse kriisiplaan	7
4. Õppeasutuse kriisistaap	9
5. Olukorrateadlikkuse tagamine kriisiolukorras ja kommunikatsioon	11
6. Info edastamine kriisiolukorras	12
7. Suhtlemine lähedastega	14
8. Suhtlemine meediaga	15
9. Koostöö operatiivteenistustega	16
10. Evakuatsiooni läbiviimine	17
11. Varjumise korraldamine	18
12. Kriisiolukorrale järgnevad tegevused	19
13. Õppuste korraldamine	20
LISA 1. Õppeasutuse kriisiolukorra riskide hindamine	23
LISA 2. Kriisiolukorra õppuse ettevalmistuse kontroll-lehe näidis	28
LISA 3. Kriisiolukorra õppuse hindamiselehe näidis	29

Eessõna

Käesoleva juhendi, selle juurde kuuluva kriisiplaani ja tegevuskaartide eesmärk on toetada õppeasutust (kõik haridusasutused, kus toimub õpetamine ja õppimine vastavalt õppekavale, sh lasteaiad ja lastehoiud, põhikoolid ja gümnaasiumid, kutseõppeasutused, rakenduskõrgkoolid, ülikoolid, huvikoolid ja täienduskoolitusasutused) kriisiplaani koostamisel, selle abil kriisiolukordade¹ lahendamisel ning õppeasutuse personali ja õppijate teadlikkuse tõstmisel.

Käesolev juhend, kriisiplaan ja tegevuskaartide näidised erinevates kriisiolukordades tegutsemiseks on üldise ja soovitusliku iseloomuga ning ei sisalda kõiki võimalikke käitumisjuhiseid, kriisiolukordi, stsenaariume või õppeasutuste erinevustest tulenevaid nüansse.

Kriisiplaani koostamisel on arvestatud erinevate õppeasutuste (haridusliigiti ja -tase-meti) eripäradega. Siiski julgustavad koostajad kriitiliselt hindama, millised kriisiplaani osad on iga konkreetse õppeasutuse puhul vajalikud ning millised mitte. Need osad, mis konkreetset õppeasutust ei puuduta (nt osad, mis puudutavad lasteaeda, ei pruugi puudutada rakenduskõrgkooli ja vastupidi), võib õppeasutuse kriisiplaanist välja jätta. Tegevuskaartide põhjad on aga koostatud kriisiolukorra ning rollide põhisel. Iga õppeasutus võib koostada tegevuskaarte erinevateks kriisiolukordadeks vastavalt õppeasutuse eripärale, vajadustele ja võimalustele. Tegemist on näidistega, mida iga õppeasutus saab võtta aluseks sobiva ning õppeasutuse eripära arvestava tegevuskaardi koostamiseks.

Oluline on, et kriisiplaan on sõnastatud selgelt ja lühidalt. See peab olema praktiline, realistlik, kohandatud konkreetse õppeasutuse järgi ning tuttav ja kättesaadav õppeasutuse personalile. Kriisiplaani toimimiseks on oluline ka teadlik ettevalmistus. Juhendeid saab tutvustada ning lihasmälu arendada nutikalt korraldatud koolituste ja õppuste abil. Lisaks tuleb kriisiplaani regulaarselt uuendada (vähemalt üks kord aastas).

Juhendi koostajad loodavad, et selle kasutajad lähtuvad oma õppeasutuse vajadustest ja võimalustest (esitatud näidiste sisu võib muuta, laiendada ja kitsendada) ning saavad siit ideid ja suuniseid, kuidas oma õppeasutustes kriisiplaani koostada või ka olemasolevat plaani uuendada. Kriisireguleerimisega seotud küsimuste korral on soovitatav teha koostööd kohaliku omavalitsuse üksuse ning Haridus- ja Teadusministeeriumiga.

Lõpetuseks soovivad koostajad märkida, et kriisiplaan on n-ö elav dokument – see võib ja isegi peab uuenema ja arenema, mistõttu on kõik mõtted ja ettepanekud, mis on suunatud õppeasutuse kriisiplaani ja üldiselt kriisireguleerimise arendamisele, elulise tähtsusega.

1 Sündmus või sündmuste ahel, mis ohustab isikute elu ja tervist, kahjustab oluliselt keskkonda või tekitab ulatuslikku kahju.

Käesoleva juhendi, kriisiplaani ja tegevuskaartide koostajad on Jaako Lindmäe ja Armani Pogosjan (Haridus- ja Teadusministeerium), Marti Magnus (Siseministeerium), Maksim Korzin (Politsei- ja Piirivalveamet), Kalvar Tammine ja Marius Kupper (Päästamet), Kersti Kõiv (Tartumaa Omavalitsuste Liit), Henri Schasmin (Tallinna Tehnikaülikool), Maie Roos (MLA Viimsi Lasteaiad), Sirje Toomla (Rocca al Mare Kool) ja Vivika Kupper (Haabneeme Kool).

1. Tegevusvalmiduse loomine

Tegevusvalmiduse loomine õppeasutuses on kriisiolukordade ennetamiseks ja tõhusaks lahendamiseks äärmiselt tähtis. Tegevusvalmidus tähendab suutlikkust reageerida kiiresti ja efektiivselt erinevatele kriisiolukordadele, olles valmis kohanema muutuvate olukordadega. Õppeasutuste tegevusvalmiduse tugevdamine on vajalik, et tagada õppijate ja personali ohutus ning hoida õppetegevus võimalikult häireteta.

Kriisiolukordade puhul on oluline, et õppeasutus oleks ettevalmistatud igasugusteks stsenaariumideks.

Tegevusvalmiduse loomine hõlmab erinevaid aspekte, sealhulgas:

- **riskihindamist** – õppeasutused peavad hindama võimalikke ohte ja riske, mis võivad mõjutada nende tegevust. See aitab kindlaks teha, millised kriisiolukorrad on kõige tõenäolisemad ja millised meetmed võiksid nende ennetamiseks ja lahendamiseks vajalikud olla;
- **kriisiplaani koostamist ja kriisistaabi toimimise tagamist** – kriisiplaani väljatöötamine ning kriisistaabi, aga ka õppeasutuse ülejäänud personali ja õppijate ülesannete ja tegevuste sõnastamine;
- **olukorrateadlikkuse tagamist kriisiolukorras ja kommunikatsiooni** – olukorrateadlikkuse tagamine kriisiolukorras õppeasutusesisese ja -välise koostöö abil on oluline, et tagada info sujuv liikumine ning koordineeritud reageerimine kriisiolukorras;
- **koolitust ja õppustel harjutamist** – õppijate ja personali koolitamine, et tagada nende teadlikkus ja oskused kriisiolukordade lahendamiseks ja nende korral käitumisest. Regulaarsed harjutamised ja õppused võimaldavad osaleda näidiskriisiolukordades ja arendada praktilisi oskusi.

2. Riskihindamine

Riskide hindamise eesmärk on selgitada välja, millisteks kriisiolukordadeks tuleb õppeasutusel valmis olla. Hinnata tuleb, kas riskide vältimiseks või vähendamiseks on rakendatud piisavalt ettevaatusabinõusid või on vaja veel midagi ette võtta. Riskide hindamisel mõeldakse konkreetsetele teguritele ja olukorrale oma õppeasutuses. Vältida tuleks üldistusi ja teoreetilist lähenemist.

Valminud riskihinnang on aluseks õppeasutuse kriisiplaani koostamisel. Samas tuleb arvestada, et on olukordi, mis võivad juhtuda, sõltumata sellest, et nende toimumise tõenäosus on väga väike. Seega ei saa välistada valmisoleku vajadust ka vähetõenäolisteks kriisiolukordadeks.

Riske tuleb hinnata ja hinnangut üle vaadata regulaarselt (**vähemalt üks kord aastas**).

Riskide hindamise juhend on käesoleva juhendi lisas 1.

3. Õppeasutuse kriisiplaan

Kuigi käesoleva juhendi avalikustamise hetkel kehtiv õigusruum kohustab kriisiplaani (põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 45 järgi hädaolukorra plaani) koostama vaid põhikoole ja gümnaasiume, on oluline, et tegevusvalmidus oleks loodud igas õppeasutuses.

Iga õppeasutus, sõltumata haridusliigist ja -tasemest, peab olema valmis kriisiolukordadeks, et tagada õppeasutuse tegevuse järjepidevus ja ohutus, vältimaks võimalike kriisiolukordade negatiivseid mõjusid. Ainuüksi kriisiplaani olemasolust ei piisa: tegevusvalmidust saab heaks hinnata siis, kui kriisiplaan on koos õppijate ja personaliga regulaarselt läbi harjutatud.

Õppeasutuse pidaja loob võimalused ning õppeasutuse juht korraldab õppijate ja personali kaitse kriisiolukorras. Õppeasutuse juht vastutab ka kriisiplaani väljatöötamise eest, kaasates vajadusel õppeasutuse personali, kohaliku omavalitsuse üksust ning Haridus- ja Teadusministeeriumit.

Kriisiplaanis nähakse ette selle lahendamise üldpõhimõtted ning kriisiolukorra lahendamisega seotud isikute ülesanded. Plaanis käsitletakse tegevusi kriisiolukorra ajal ja pärast seda. Oluline on kriisiplaanis kajastada töökorraldus õppeasutuse pidaja, aga ka kõigi teiste võimalike koostööpartneritega.

Õppeasutused on kohustatud koostama ka tulekahju korral tegutsemise plaani siseministri 1. septembril 2010. aastal vastu võetud määruse „Tulekahju korral tegutsemise plaanile ning evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse korraldamisele esitatavad nõuded“ alusel. Et tulekahju korral tegutsemise plaani kriisiplaanis mitte dubleerida, võib seda lugeda kriisiplaani lahutamatu osana. Tulekahju korral tegutsemise plaani ja kriisiplaani vastuolude tekkimisel tuleb plaanid kohendada nii, et vastuolusid ei oleks.

Kriisiplaani kehtestab õppeasutuse juht.

Õppeasutuse kriisiplaan peab olema sõnastatud lühidalt ja selgelt, olema praktiline ja realistlik ning käsitlema erinevaid võimalikke kriisiolukordi. Kriisiplaani tuleb uuendada **vähemalt üks kord aastas**, et selles esitatud tegevusjuhised ja muud andmed oleksid ajakohased.

Kriisiplaani eesmärgid on järgmised:

- päästa ja kaitsta inimeste elu ja tervist;
- kaitsta õppeasutuse vara;
- toetada kiiret ja adekvaatset reageerimist kriisiolukorras;
- taastada tavapärane olukord võimalikult kiiresti.

Kriisiplaani koostades võib konsulteerida Haridus- ja Teadusministeeriumi, Päästetameti, Politsei- ja Piirivalveameti, kohaliku omavalitsuse üksuste ning kriisiabi osutavate spetsialistidega.

Õppeasutuse näidiskriisiplaan koosneb kahest osast:

- üldine osa;
- tegevused erinevates kriisiolukordades, neile järgnevatest tegevustest ja evakuatsioonist.

Kriisiplaan peab olema kriisiolukorras kiiresti leitav ja kättesaadav. Kriisijuht otsustab, milliseid koolitusi ja õppusi on vaja korraldada personali ja õppijate valmisoleku tagamiseks.

Üks eksemplar kriisiplaanist peab kriisiolukorras olema kättesaadav operatiivteenistustele. Selleks on hea, kui kindlas kohas (nt samas kohas, kus on ka ATS-iga seotud dokumendid) on komplekteeritud järgmised dokumendid:

- õppeasutuse hoone asukohaplaan ja hoone korruste plaanid, kuhu on märgitud tulekahju häirenuppude, tulekustutite ja tuletõrje voolikusüsteemi kappide asukohad, evakuatsioonitee(d), info kõikide varuväljapääsude ja tuletõkkeseptsioonide kohta, elektrikilbi, soojussõlme ning videovalvekaamerate ja monitoride asukohad, aga ka operatiivteenistuste vastuvõtukohad, veevõtukohad jm. Lisaks õppetegevuse ruumide numbritele peavad plaanidel olema märgitud ka ruumide nimetused, mida õppijad ja personal kasutavad;
- olulised kontaktid;
- olulisemad andmed õppeasutuse kohta;
- õppeasutuse kriisiplaan.

Käesolevale juhendile lisatud näidiskriisiplaan on vaid aluseks õppeasutuse kriisiplaani loomiseks, see ei sisalda kõiki võimalikke kriisiolukordi või kõiki õppeasutuste erinevustest tulenevaid nüansse. Näidise kohandamisel tuleb arvestada õppeasutuse eripäraga.

4. Õppeasutuse kriisistaap

Õppeasutuses peavad olema määratud kriisiolukorra lahendamise seotud isikute ülesanded ning kriisiolukorra lahendamist juhtivad ja lahendamisse kaasatavad isikud. Vastavat juhtgruppi võib nimetada **kriisistaabiks**.

Kriisistaabi suurus ja koosseis võib varieeruda sõltuvalt kriisiolukorra eripärast, õppeasutuse vajadustest ja olemasolevast personalist. Liikmete arvu ja koosseisu määrab õppeasutuse juht. Määratud koosseis peab suutma täita kõiki kriisiolukorra lahendamiseks vajalikke funktsioone. Oluline on, et kriisiolukorras on tagatud kõigi ülesannete täitmine.

Kriisistaapi kuulumisel on oluline stressitaluvus, hea suhtlemis- ja koostööoskus, vabatahtlikkus ja vastav koolitus. Õppeasutuse kriisistaap peab saama psühholoogilist ettevalmistust, teadmisi kriisipsühholoogiast, inimeste reageeringutest traumaatilistele sündmustele, stressist ja massimeediast. Samuti on vaja korraldada realistlikele stsenaariumidele tuginevaid praktilisi õppuseid.

Kriisistaabi täpsemad ülesanded kriisiolukorras sätestatakse kriisiplaanis.

Õppeasutuse kriisijuht on õppeasutuse juht või tema määratud isik. Kriisistaap allub tema korraldustele. Kindlasti peab teada olema, kes asendab juhti, kui teda ei ole kriisiolukorra käivitudes kohal. Õppeasutuse personal peab teadma kriisijuhi ja tema asendaja(te) kontakte.

Kriisijuhi esmased ülesanded kriisiolukorras on kriisiolukorra lahendamise juhtimine, kriisiolukorra hindamine, tegevuste järjestamine ja otsuste vastuvõtmine.

Kriisistaabi kokkukutsumisel tuleb mh hinnata ja otsustada järgmist:

- milline on kriisiolukorra mõjude võimalik ulatus;
- mida on juba ette võetud;
- kuidas käsitleda juhtunut õppijate ja personaliga;
- kas ja millal korraldada infokoosolek, et anda juhiseid olukorra käsitlemiseks;
- kas keegi vajab psühholoogilist esmaabi;
- kas ja kuidas teavitada lähedasi;
- millised on järgnevad tegevused, ülesanded ja tööjaotus;
- kuidas jagada ülesanded;
- kuidas suhelda meediaga.

Kui olukord nõuab välist abi, nt operatiivteenistuste kohalolu, allub kriisijuht operatiivteenistuse sündmuskohale jõudes operatiivteenistuse juhile ning täidab ja vahendab temalt saadud korraldusi. Koostööd reguleerib „Päästesündmusel osalevate riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste ning isikute koostöö kord“.²

Kriisistaabis lepitakse kokku, kuidas käitutakse, kui kriisilukord tekib nädalavahetusel, vaheajal, pühade või puhkuse ajal. Olenevalt kriisilukorrast tuleb kriisistaabi koosolekuid korraldada piisavalt tihti ja vastavalt vajadusele. Kohtumised peavad olema operatiivsed: edastatakse uus info, antakse ülevaade enda tegevusest ja vajadusel võetakse vastu järgmised otsused.

2 Viide: www.riigiteataja.ee/akt/114012011005?leiaKehtiv

5. Olukorrateadlikkuse tagamine kriisiolukorras ja kommunikatsioon

Kriisiolukord tähendab pidevat info juurdevoolu, selle jälgimist ja kogumist, dokumenteerimist ja edastamist. Kriisi lahendamiseks tuleb hakata kohe infot dokumenteerima ehk pidama sündmuste logi. Infot on vaja talletada olukorrast pideva ülevaate saamiseks ja tegevuste, sh järeltegevuste planeerimiseks.

Kriisiplaanis peavad olema juhised personali, õppijate, Häirekeskuse, õppeasutuse pidaja, kohaliku omavalitsuse üksuse ning Haridus- ja Teadusministeeriumi kiireks teavitamiseks kriisiolukorrast.

Kriisiplaanis on oluline kajastada sise- ja väliskommunikatsiooni. Arvestada tuleb ka olukordadega väljaspool õppetegevust ehk huviringide, spordisaali kasutamiste jm tegevustega (sh õppeasutuses toimuvad üritused).

Kriisiolukorrast teavitamise puhul peab olema läbi mõeldud:

- **hoones ja ohualas viibivate inimeste kriisiolukorrast teavitamine** – kriisiolukorra tekkimisel on oluline, et inimesteni jõuaks asjakohane info aegsasti ja kiirelt, seega tuleb välja töötada kogu õppeasutust hõlmav infovahetussüsteem, et kriisiolukorras ei tekiks paanikat ning käivituks kiire ja efektiivne evakuatsioon. Kriisiolukorras tegutsemiseks tuleb määrata evakuatsioonijuht või -juhid, kes kriisiolukorras otsustab ja teavitab, kas evakuatsioon on vajalik, kontrollides ohu olemust ja olukorra tõsidust. Tuleb läbi mõelda, kes häiresignaali käivitades ohu kontrollib ja milline signaal käivitab evakuatsiooni. Selleks ei pea kehtestama täiendavat süsteemi, pigem on kriisistaabi kohustus ja võimalus õppeasutuses juba olemasolevaid kommunikatsioonisüsteeme (siseraadio, valvesüsteem jm) ja tuleohutuspäigaldisi (ATS) ära kasutada;
- **personali omavaheline kommunikatsioon** – õppeasutuses toimib infovahetus kriisiolukorras mitmel tasandil: kriisistaabilt õppeasutuse personalile ja personalilt omakorda õppijatele. Lisaks sellele on vaja korraldada kriisistaabi omavaheline kommunikatsioon. Personal peab vajaliku info kriisiolukorras tegutsemisest õppijatele edastama ja läbi arutama enne kriisiolukorra tekkimist: mida parem on teavitustöö, seda paremini toimib ka kriisiolukorra lahendamine;
- **tulekahjuteate aga ka teiste kriisiolukordade teate Häirekeskusele edastamine** – sõltumata automaatse tulekahjusignalisatsioonisüsteemi (ATS) teavitusest tuleb läbi mõelda Häirekeskuse teavitamine kõikides kriisiolukordades.

Kriisiolukorras on oluline, et infovahetus kriisistaabi liikmete ja õppeasutuse personali ning õppijate vahel oleks võimalikult kiire ja efektiivne.

6. Info edastamine kriisiolukorras

Info kiire ja täpne liikumine on kriisiolukorras väga olulise tähtsusega. Selleks on vaja kokku leppida teabevahetuse ja teavitamise korraldus.

Infokanali valikul tuleb arvestada teavitamise pakilisusega ja sellega, kas sündmus leidis aset õppetegevuse või selle välisel ajal. Nt õppetegevuse ajal ei pruugi sobida personali kiireks informeerimiseks SMS või e-kirja saatmine, sest personal on hõivatud õppetegevusega (mobiiltelefone ei jälgita ja e-posti vaadatakse pärast õppetegevuse lõppu). Sobivaim võib olla helistamine või kiire infoedastamise märguanne (kasutades helindussüsteemi, kindel häirekella märguanne, teate edastamine õppetegevuse ruumist ruumi jne).

Kui kriisiolukorrast on vaja teavitada õppetegevusevälisel ajal, on kõige kindlam teavitusviis helistamine, sest siis saab kohe tagasisidet, kas teade saadi kätte. Mobiiltelefoni teel teavitamiseks peab olema kokku lepitud info liikumise süsteem, et üks inimene ei peaks helistama liiga suurele hulgale inimestele. Kui info on edastatud, annavad helistajad tagasisidet kriisistaabile, kas kõigiga saadi kontakti.

Võib kaaluda ka sõnumiedastust õppeasutuses kokku lepitud sõnumiedastusrakenduse abil, nagu näiteks Signal, Facebook Messenger või WhatsApp, ja ka tavapärane SMS.

Suurema kriisi korral tuleb kriisiolukorrast esimesel võimalusel teavitada lapsevanemaid või hooldajaid, kellele tuleb esimesel võimalusel edastada:

- olemasolev teave kriisiolukorra kohta;
- millised on tagajärjed;
- kuidas lähedased saavad aidata või toeks olla;
- kas õppeasutuse õppetegevuse korralduses on muutusi.

Infokanali valib kriisijuht, lähtudes kriisiolukorrast. Suuremate kriiside korral võib olla vaja kasutada erinevaid kanaleid. Pärast kriisiolukorra lahendamist saadetakse e-posti teel või õppeinfosüsteemi kaudu (nt eKool, Stuudium, Eliis jt) kirjad, kus antakse ülevaade teadaolevatest faktidest, tagajärgedest ja õppeasutuse töökorraldusest järgnevatel õppetegevuse päevadel.

Valitud infoedastusviisi kasutusvõimalus tuleb tagada juba eelnevalt (nt võib olla vaja, et kriisistaabil oleks alati käepärast õppijate lähedaste kontaktid ja võimalus helistada või sõnumeid saata mobiiltelefonidele). E-kirja saatmiseks tuleb olla kindel, et seda on võimalik teha ka siis, kui õppeasutuse arvutid ei tööta või kui kriisistaap ei pääse arvutite juurde. Samuti tuleb arvestada sellega, et lähedased ei pruugi oma e-posti lugeda. Multi-SMS on kiire ja mugav lahendus, kui see on eelnevalt mobiilsideettevõttega kokku lepitud.

Nii SMS-ide, helistamise kui e-kirjade saatmiseks on vaja lähedaste kontaktandmeid. Kontaktandmeid tuleb uuendada **vähemalt üks kord aastas**.

Vaatamata kontaktandmete olemasolule ja kasutamisele, võib lähedasi teavitada ka õppeasutuse kodulehekülje ja/või õppeasutuse sotsiaalmeediakanali kaudu. Sel juhul tuleb aga arvestada, et info võib jõuda lähedasteni aeglaselt või üldse mitte. Kui lähedased on info saanud, on alati neid, kes soovivad lisainfot, abi pakkuda või lihtsalt kontakteeruda. Selleks peab õppeasutuse personalil olema teada, millist infot on lubatud anda või kelle poole helistajad suunata.

Hea on teada, kuidas on lahendatud kriisikommunikatsioon kohaliku omavalitsuse üksuses. Ka siinkohal on oluline koostöö, mille kohta on kokkolepped sõlmitud juba varem. Kriisiolukorras ja selle järel ei tohi unustada toimivat võrgustikusuhtlust: sõbrad, kogukond, sotsiaalmeedia, suhtlusportaalid internetis jne.

7. Suhtlemine lähedastega

Käesoleva juhendi lisana toodud näidiskriisiplaanis on välja toodud teatenäidised lähedastele. Vastavaid näidiseid saab muuta ja kohandada vastavalt kriisiolukorrale ja õppeasutusele. Teatele võib lisada vajalikke dokumente või lisajuhtnööre.

Teate koostades tuleb arvestada:

- inimeste privaatsuse austamisega: tuleb tõsiselt kaaluda, kui palju andmeid kriisiolukorra kohta avaldada. Ei tohi eeldada, et teadaolev info on avalik;
- ainult faktide väljastamisega: mitte spekuloida, ega edastada või levitada kuulujutte, mitte teha ennatlikke järeldusi. Edastada tuleb info selle kohta, et õppeasutus tegutseb kriisiplaani järgi ja seejuures tehakse kõik võimalik kriisiolukorra lahendamiseks. Nimetada tuleb, kellega tehakse koostööd (Politsei- ja Piirivalveamet, Päästeamet, kohaliku omavalitsuse üksus, Haridus- ja Teadusministeerium, tugispetsialistid jt);
- empaatia ja toe pakkumisega: tuleb mõista lähedaste võimalikke reaktsioone – kriisiolukord puudutab ka neid;
- sina- või teie-vormi kasutamisega vastavalt kriisiolukorrale ja õppeasutusele tavaks olevale suhtlemisele. Vajadusel ja võimalusel tuleb teade tõlkida muukeelsete lähedaste jaoks.

8. Suhtlemine meediaga

Meediaga suhtleb kriisijuht või tema volitatud isik. Ülejäänud õppeasutuse personal peab teadma, kelle poole ajakirjanikud suunata. Personali kohustus on vajadusel haavatavaid õppijaid, sh lapsi meedia eest kaitsta. Kui kriisiolukorra lahendamisse on kaasatud operatiivteenistused, määrab operatiivtööde juht info, mida meediale on lubatud edastada. Kriisijuht võib alati jagada infot õppeasutuse korralduslikes küsimustes. Keelatud on aga edastada infot kannatanute või kuriteo toime pannud isikute kohta.

Kuigi kriisiolukorras võivad ajakirjanike küsimused tunduda üleliigsed või kohatud, on hea meeles pidada, et ka nemad teevad oma tööd. Reeglina ei jäeta kommentaari puudumise tõttu lugu tegemata, vaid mainitakse, et üks osapooltest keeldus kommentaarist, teda ei õnnestunud kätte saada vms. Selleks, et mitte anda ajakirjandusele võimalust tõlgendada keeldumist neile sobivalt (süü omaksvõtmisena, ülbusena vms), tuleb teha koostööd. Edastada tuleb info, mida on lubatud avaldada ja öelda, millal võib saada lisainfot või kellel on õigus seda anda (nt suunata politsei kõneisiku poole). Mõistlikule koostööle toetudes on õppeasutusel võimalik kehtestada reeglid, mida ja kui palju meedia kajastada võib (nt keelata intervjuud šokis õppijatega).

Arvestada tuleb, et ajakirjanikud saavad infot ka sotsiaalmeediast. Kriisiolukorras võivad näiteks õppijad postitada sotsiaalmeediasse sõnumeid või videoklippe, mis võivad külvata paanikat, sest avavad sündmust lühidalt ja ainult teatud nurga alt. Tuleb kaaluda, kas õppeasutus peaks tegema oma sotsiaalmeediakanalites vastava postituse, et puudulik info levima ei hakkaks. Vajadusel võib õppeasutus kaasata meedia, sh sotsiaalmeedia eksperte ka väljastpoolt õppeasutust (nt kohaliku omavalitsuse üksusest või Haridus- ja Teadusministeeriumist). Kriisiolukorra lahendamise järel võib kaaluda ka pressikonverentsi korraldamist koostöös kriisiolukorda lahendanud operatiivteenistustega.

9. Koostöö operatiivteenistustega

Operatiivteenistustega (pääste, politsei, kiirabi) tehtav koostöö hõlmab juhiseid õppeasutuse personalile. Siiski tuleb meeles pidada, et evakuatsiooni toimimise eest peab vastutama õppeasutuse evakuatsioonijuht või -juhid.

Operatiivteenistustega tehtava koostöö puhul peab olema läbi mõeldud:

- **operatiivteenistuste vastuvõtukohad õppeasutuse territooriumil ja sisenemisteed hoonesse** – vastavalt kriisiplaanile peab õppeasutus ette valmistama hoone asukoha plaani ja korruste plaanid (sh vajalikud võtmed, et oleks juurdepääs kõikidesse ruumidesse), mida saab kasutada operatiivteenistustega koostöö tõhusamaks muutmiseks;
- **operatiivteenistuse informeerimise korraldus ohu (tulekahju, kurjategija, pommi-kahtlase eseme jne) asukohast ja ulatusest ning inimeste viibimisest ohualas** – soovituslikult võiks operatiivteenistustega suhelda evakuatsioonijuht või -juhid, kes edastab/edastavad olulise info kiirelt. Kindlasti tuleb operatiivteenistustele edastada info kogunemiskohta jõudnute kohta, kas kõik on väljas või keegi on jäänud hoonesse, kui keegi on jäänud hoonesse, siis ka info, kus hoone osas inimesed on;
- **päästemeeskonna informeerimise korraldus tulekahju korral** – päästemeeskonnale tuleb edastada kogu vajalik info (nt peakilpide, sprinkleri keskuse, tuletõrjevooliku süsteemi keskuse, tulekustutustugipunktide, tuletõrje- ja päästevahendite juhtimiskeskuse ja ATS-keskseadme, päästeautoga hoonesisese tuleohutuspäigaldistega liitumiskohtade asukohtadest ning tuletõrje veevarustusest). Lisaks tuleb meeskonnale edastada info üldventilatsiooni, elektrisüsteemi ja muude süsteemide toimimise kohta. Tulekahju tekkekohta saab edukalt näidata ka ATS-i plaanil, mille järgi saab päästemeeskond korraldada oma tegevust;
- **operatiivteenistuste informeerimise korraldus õppeasutuses paiknevatest ohtudest (nt põlevmaterjalidest, ohtlikest ainetest või muudest ohtudest)** – kriisijuhi kohustus on koostada operatiivteenistustele vajalik hoone asukoha plaan ja õppeasutuse korruste plaanid, mida saab edukalt kasutada käesolevas punktis määratud info märkimiseks. Korruste plaani skeemina võib kasutada ATS- süsteemi jaoks koostatud korruste plaane.

10. Evakuatsiooni läbiviimine

Õppeasutuse kriisiplaanis peab olema väljatöötatud evakuatsiooni algatamise ning kõikide ohualas viibivate isikute evakueerumise ja evakueerimise korraldus, et võimaliku ohu korral toimuks evakuatsioon kiirelt, ladusalt ja paanikata. Evakueerumise korralduses tuleb arvestada kõikide ohualas viibivate isikutega. Näiteks tuleb arvestada, kas hoonet võivad kasutada erivajadustega inimesed, kelle evakueerimine võib personalile raskendatud olla, kuna erivajadustega inimesed võivad vajada evakuatsiooni korral kõrvalist abi.

Evakuatsiooni korraldamisel tuleb lähtuda põhimõttest, et evakueerumisel kasutatakse lühimat hoonest väljapääsuteed, kuid **evakueerutakse alati ohust kaugemale**, st kõige lühem evakuatsioonitee ei pruugi olla alati kõige turvalisem.

Kui õppeasutuses õpib erivajadustega lapsi või noori, siis tuleb evakuatsiooni korral selgelt läbi mõelda ja kirja panna erivajadustega inimeste evakueerimine.

Evakuatsiooni puhul peab olema läbi mõeldud:

- **evakuatsiooni algatamise ning kõikide hoones viibivate inimeste evakueerumise ja evakueerimise korraldus, sealhulgas vajadusel arvestades hoones viibivate isikute erivajadustega** – evakuatsiooni peab algatama kõikides hoonetes, lähtuvalt inimeste paiknemisest ja hoonete eripäradest. Evakuatsioonijuhendi koostamisel tuleb arvestada hoone eripärasid – nt kas hoones on tuletõkkeseptsioonid, kui palju on erinevaid evakuatsiooniteid jne. Lisaks tuleb jaotada ülesanded vastavalt hoonele ja olemasolevatele tehnosüsteemidele;
- **evakueerunute kogunemiskoht või -kohad** – kokku on vaja leppida turvaline kogunemiskoht ja alternatiivne kogunemiskoht, mida kasutatakse juhul, kui kriisiolukord ei luba kasutada esialgset kogunemiskohta. Selle saab ka hoone asukoha plaanile eraldi märkida;
- **evakueerunud personali ja õppijate (sh eelkooliealiste laste või hoolealuste) kohta ülevaate tagamine** – tuleb mõelda sellele kes
 - kontrollib, et kõik inimesed on hoonest väljunud, ja vaatab üle korrused, kui kõik on lahkunud;
 - kogub kogunemiskohas teavet selle kohta, kas kõik inimesed on ohutult väljunud, millises tsoonis on hoonesse jäänud inimesed, kui keegi majja jäi, ja et keegi mingil põhjusel hoonesse ei naaseks.

11. Varjumise korraldamine

Varjumise eesmärk on kaitsta õppeasutuses viibivaid inimesi ohuolukorras, suunates nad hoonetes paiknevatesse varjenditesse või varjumiskohtadesse. Varjumise vajadus võib tekkida näiteks äärmuslike ilmastikuolude, suurõnnetuse, drooniohu, sõjalise ohu või muu ohu korral.

Õppeasutuse kriisiplaanis on vajalik varjumisvõimalused ja varjumiskorraldus kirjeldada võimalikult konkreetselt, et kriisiolukorras oleks kõigile selge, kuhu liikuda ja kuidas tegutseda.

Tulenevalt suurenenud drooniohust on otstarbekas kriisiplaanis anda täpsed juhised riiklike ohuteavitussüsteemide vahendusel edastatud drooniohu teavituste korral tegutsemiseks nii õppetöö ajal kui ka õppetöö välisel ajal, kuidas toimida ekskursionil vms väljasõidul.

Õppeasutused koostavad hoonete varjumisplaanid, kus näidatakse ära vähemalt järgnev:

- kus on hoonetes varjend või varjumiskoht, selle tähistamine;
- kuidas varjumiskohta pääseb;
- kuidas on korraldatud varjumiskoha valmidusse seadmine ja valmiduses hoidmine;
- kuidas on varjumine korraldatud;
- kes vastutab varjumise korraldamise eest;
- hoone plaanid, kus on näidatud varjumiskohad;
- kuidas antakse, kust saadakse varjumiskorraldus;
- kes juhendavad varjumiskohta liikumist.

12. Kriisiolukorrale järgnevad tegevused

Kriisiolukorrad võivad avaldada tõsist mõju õppeasutuse toimimisele ja selle liikmetele. Seetõttu on äärmiselt oluline mitte ainult kriisiolukordade vältimine ja juhtimine, vaid ka pärast kriisi edukas taastumine. Kriisiplaani koostamisel tuleb seetõttu arvesse võtta ka kriisiolukorrale järgnevaid tegevusi. Need tegevused aitavad taastada normaalse olukorra ning toetavad õppeasutuste liikmete vaimset ja füüsilist heaolu.

Kriisiolukorrale järgnevad tegevused on kriisijuhtimise lahutamatu osa, mis aitab õppeasutusel jätkata õppetegevust pärast kriisiolukorda. Oluline on, et kriisistaap oleks valmis reageerima ning et kõik tegevused oleksid hoolikalt planeeritud ja koordineeritud. Selge kommunikatsioon, koostöö spetsialistidega ja dokumenteerimise protsess on eduka taastumisperioodi jaoks hädavajalikud. Nende tegevuste abil toetatakse õppeasutuse õppetegevuse ja tavapärase olukorra taastamist, kui ka selle liikmete vaimset ja füüsilist heaolu.

13. Õppuste korraldamine

Kriisiolukorra läbiviimiseks töötatakse välja õppuse legend, milleks on ühe või mitme võimaliku kriisiolukorra stsenaariumi toimumine õppeasutuses.

Õppuse legend on dokument, milles kirjeldatakse läbimängitav kriisiolukord ning sellega seondult kasutatavad kriisiplaani osad. Vastavalt kriisiplaani osadele kirjeldatakse kriisiolukorra edukaks lahendamiseks vajalikud tegevused ning määratakse isikud, kes on õppuse ettevalmistajad, läbiviijad, vaatlejad jne.

Alustada tuleb õppusest, millega harjutatakse evakueerumist õppetegevuse ajal, kui õppijad on koos personaliga. Järgmised õppused võiksid käsitleda erinevaid kriisiolukordi, nt evakueerumine, kui mingi evakuatsioonitee on läbimatu, tegutsemine äkkrünaku ja/või pommiohu olukorras vm. Nõnda saab vältida olukorda, kus personal ja õppijad harjuvad kasutama ainult üht stsenaariumi ja ei oska tegelikult kriisiolukorras paindlikult reageerida, ning ka kriisistaap saab erinevaid kogemusi. Erinevaid stsenaariume võiks õppeasutuses läbi mängida regulaarselt, eraldi võib teha ka kriisistaabi õppuseid, personali, hoone korruste vm hoone osade õppuseid. Kõik see valmistab õppeasutuses viibivad inimesed põhjalikult ette ja tagab reaalses kriisiolukorras efektiivse toimimise.

Evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse korraldamisele esitatavad nõuded on sätestatud siseministri 1. septembril 2010. aastal vastu võetud määruses „Tulekahju korral tegutsemise plaanile ning evakuatsiooni ja tulekahju korral tegutsemise õppuse korraldamisele esitatavad nõuded“. Kuigi tuleohutusaruande esitamise kohustusega asutuses viiakse tulekahjuõppus läbi vähemalt üks kord aastas, siis lisaks tulekahjuõppusele on soovitatav korraldada üks kord aastas ka teistele kriisiolukordadele keskenduvat õppust.

Kriisiolukorra legendi koostamisel määratakse:

1. kriisiolukorra stsenaarium(id), sealhulgas ohu tekkekoht ja leviku ulatus;
2. millist osa kriisiplaanist õppusel harjutatakse;
3. keda teavitatakse eelnevalt õppuse korraldamisest.

Kui kriisiolukorra õppusele soovitakse kaasata operatiivteenistusi, siis nende kaasamine tuleb eelnevalt kokku leppida, sh Häirekeskuse kaasamine.

Kriisiolukorraõppus koosneb teoreetilisest ja praktilisest osast:

- **teoreetiline osa** seisneb personali informeerimises kriisiolukorraõppuse korraldusest ja täiendavast tegutsemise juhendamisest, millega tutvustatakse kriisiolukorras tegutsemise põhimõtteid. Kogu personalile tuleb teatavaks teha õppeasutuse kriisiplaan. Personalile korraldatav instrueerimine peab meelde tuletama käitumisjuhised erinevates kriisiolukordades lähtuvalt üldisest teooriast ning konkreetsete õppeasutuse kriisiplaanist. Üks võimalus on kriisiplaan lihtsalt laiali saata ja paluda see läbi lugeda. Parema lahenduse on kriisiplaan koos läbi arutada, sest nii saab esitada ka küsimusi ja põhjendada, miks üks või teine punkt kriisiplaanis just selline on. Piisavalt põhjaliku instruksiooni korral saab volitada personali instrueerima ka õppijaid. Kui kriisiplaan on saadetud ainult kirjalikult, peab kriisistaap tagama, et ka õppijad saaksid piisava ettevalmistuse;
- **praktiline osa** seisneb kriisiolukorra simulatsioonis ja praktiliste tegevuste harjutuses selle võimalikus ulatuses.

Kriisiolukorra õppuse ettevalmistuse kontroll-lehe näidis on toodud käesoleva juhendi **lisas 2**.

Õppusel tuleb hinnata juhistega kirjeldatud tegevusi ja kriisijuhi määratud ülesannete täitmise tõhusust. Adekvaatse hindamistulemuse saamiseks tuleb läbi mõelda, milliseid tegevusi ja ülesannete täitmisi on konkreetse õppuse käigus vaja hinnata. Hindajaid, kelle vahel ülesandeid ära jagada, võib olla ka mitu.

Kui on teada vajalik hindajate hulk ja nende vaadeldavad tegevused ja ülesannete täitmised, tuleb hindaja(te)le ette valmistada hindamisleht, mida hindaja hakkab täitma õppuse ajal (vt lisa 3). Hindamislehel peaks olema lisaks hinnatavatele tegevustele ja ülesannetele ka loetelu hindamise läbiviimiseks vajalikest vahenditest (näiteks stopper, kirjutamisalus ja -vahend).

Hindajad peaksid olema eristatavad teistest õppusel osalevatest inimestest, kasutades eri värvi helkurveste või muud hästi eristatavat tähistust.

Hindajatena võiksid lisaks enda õppeasutuse personalile kaasata ka inimesi väljast (näiteks teiste õppeasutuste personaliliikmeid, lapsevanemaid, kohaliku omavalitsuse üksuse töötajaid, Haridus- ja Teadusministeeriumi teenistujaid, päästeasutuse töötajaid jt). Õppuse korraldajad peavad läbi viima hindajate juhendamise, selgitades kriisiplaanis ettenähtud tegevuste eesmärgid ja personali ülesandeid kriisiolukorra ajal.

Hästi läbimõeldud ja õppuse käigus korrektselt täidetud hindamislehed annavad õppuse kokkuvõtte tegemiseks väga head infot. Üldiseid küsimusi peaks kirjaliku tagasisidena esitama kõigile õppusel osalenud inimestele (näiteks kas evakuaatsioonimärkanne jõudis kõigini jne).

Õppuse kohta koostatakse pärast õppuse lõppu esimesel võimalusel **kirjalik kokkuvõte**, milles käsitletakse:

- **õppuse läbiviimisega seotud faktilisi andmeid** – kirjeldatakse kriisiolukorra legendi, samuti õppusel läbimängitud tegevusi ja personali ülesandeid. Antakse ülevaade, kui palju personali ja inimesi viibis õppuse hetkel õppeasutuses. Kas personaliliikmed, kelle vahel olid ülesanded jaotatud, viibis õppuse ajal õppeasutuses või täitsid ülesandeid nende asendajad jms;
- **tuvastatud asjaolusid** – kirjeldatakse, kas tehnilised süsteemid (ka tuleohutuspäigaldised, informeerimise süsteemid jne) töötasid ja evakuatsiooniteed olid läbitavad. Kas personal täitis vajalikud ülesanded või jäi midagi tegemata jms;
- **eesmärkide täitmist** – kas õppusele püstitatud eesmärgid saavutati (nt evakuatsioon viidi läbi x minutiga, evakuatsioonimärguanne jõudis 100%-ni inimestest jms);
- **Ettepanekuid kriisiplaani muutmiseks või täiendamiseks** – sõltuvalt õppuse tulemustest peavad olema välja toodud tähelepanekud, mis peavad leidma lahenduse kas kriisiplaani muutmises, personali ülesannete muutmises või koolituses jms.

Kokkuvõtte koostamisel tuginetakse kriisiplaanile, õppuse legendile ja õppusel osalenud isikute esitatud tähelepanekutele. Muudatustest kriisiplaanis tuleb teavitada kogu personali ja ka õppijaid.

Õppuse kirjalikku kokkuvõtet säilitatakse vähemalt viis aastat.

Lisad

LISA 1. Õppeasutuse kriisiolukorra riskide hindamine

LISA 2. Kriisiolukorra õppuse ettevalmistuse kontroll-lehe näidis

LISA 3. Kriisiolukorra õppuse hindamislehe näidis

LISA 1.

Õppeasutuse kriisiolukorra riskide hindamine

[Õppeasutuse nimi] riskide hindamine

Riskide hindamise eesmärk on selgitada välja, millisteks kriisiolukordadeks tuleb õppeasutusel valmis olla, kas riskide vältimiseks või vähendamiseks on rakendatud piisavalt ettevaatusabinõusid või on vaja ette võtta midagi enamat.

Esimese sammuna täidavad kõik kriisistaabi liikmed individuaalselt alljärgneva maatriksi tulbad B ja F. Esitatud märksõnad on suunavad ja ei ole ammendavad. Riskide hindamisel mõeldakse konkreetsetele teguritele ja olukorrale oma õppeasutuses, vältida tuleks üldistusi ja teoreetilist lähenemist. Teise sammuna korraldatakse ühine arutelu, et eeltäidetud tulbad ühtlustada ning ülejäänud maatriks koos täita. Kolmanda sammuna otsustab kriisijuht, lähtudes õppeasutuse sotsiaalsest ja füüsilisest keskkonnast, milliste kriisiolukordade kohta on õppeasutusel veel otstarbekas riske hinnata, ning teeb seda alljärgneva maatriksi eeskujul.

Võimalikud kriisiolukorrad, mille tekkimise tõenäosust hinnatakse, on ühtlasi välja toodud näidiskriisiplaani teises osas – see on ajas muutuv, mitte ammendav loetelu.

Valminud riskihinnang on aluseks õppeasutuse kriisiplaani koostamisel.

	A	B	C	D	E	F
	Kriisiolukord, mille tekkimise tõenäosust hinnatakse	Kriisiolukorra tekkimist meie õppeasutuses võivad põhjustada või tekkimise ohtu suurendada (tooge välja konkreetsed tegurid)	Mida on juba tehtud riskide maandamiseks? (lähtuge B-tulbast)	Välise abi saamist või viivitamatut reageerimist kohapeal võib takistada (tooge välja probleemid)	Ettepanekud, mida oleks vaja veel teha riskide maandamiseks (märkige meetmed, mille teostamise võimalikkus on reaalne)	Hinnang kriisiolukorra esinemise tõenäosusele ja võimalike tagajärgede raskusele
Esmatähtsad kriisiolukorrad, mille tekkimise tõenäosust tuleb hinnata						
1.	Tulekahju	<i>Kus toimuvad tuleohtlikud tegevused hoones?</i> <i>Mis põhjusel (keemilised protsessid, elektripinge, kõrge temperatuur, kergesti süttivad materjalid vm)?</i> <i>Millised on õppeasutuse hoone tõenäolisemad tulekahju stsenaariumid?</i> <i>Kus võib puhkeda tulekahju?</i>	<i>Kus asuvad põlevmaterjalid õppeasutuse hoones? (korrused, trepikojad jmt)</i> <i>Kus asuvad tulekahjust teavitamise andurid?</i> <i>Kuidas erinevates olukordades evakueerutakse?</i> <i>Kuidas toimub tulekahjust teavitamine?</i> <i>Kuidas kriisiolukordi ennetatakse?</i>	Häiresüsteemi olukord, aegunud evakuatsiooniprotseduurid jne. Kas evakuatsioonitee on vaba? Personali teadlikkus ja oskused on puudulikud.		
2.	Äkkrünnak	<i>Meediakajastused, kogukonna iseloom, grupist väljatõugatud õppijad, kellel puudub sõpruskond ka väljaspool õppeasutust, relvade kättesaadavus, võõraste võimalus õppeasutusse märkamatu siseneda jne.</i>		Kriisiplaani puudumine õppeasutuses, nõrk koostöö operatiivteenistustega jne. Personali teadlikkus ja oskused on puudulikud.		
3.	Pommiähvardus					

	A	B	C	D	E	F
	Kriisiolukord, mille tekkimise tõenäosust hinnatakse	Kriisiolukorra tekkimist meie õppeasutuses võivad põhjustada või tekkimise ohtu suurendada (tooge välja konkreetsed tegurid)	Mida on juba tehtud riskide maandamiseks? (lähtuge B-tulbast)	Välise abi saamist või viivitamatut reageerimist kohapeal võib takistada (tooge välja probleemid)	Ettepanekud, mida oleks vaja veel teha riskide maandamiseks (märkige meetmed, mille teostamise võimalikkus on reaalne)	Hinnang kriisiolukorra esinemise tõenäosusele ja võimalike tagajärgede raskusele
4.	Pommikahtlase eseme leidmine	Õppeasutuse territooriumi kontrollitus ajaloolise lahingumoonas suhtes, pürotehnika kättesaadavus, lõhkekehade leidumine ümbruskonnas, kõrge huvi lõhkeainete või -kehade vastu, ülevaade õppijate tegevusest ja huvidest, õppijate teadlikkus käitumisest lahingumoonas leiu korral jne.				
5.	Vägivallajuhtum					
6.	Õppeasutuse õppija või personaliliikme surmajuhtum					
7.	Äkiline haiguspuhang					
8.	Õppija või õppijate grupi radikaliseerumine, äärmusluse levik					

	A	B	C	D	E	F
	Kriisiolukord, mille tekkimise tõenäosust hinnatakse	Kriisiolukorra tekkimist meie õppeasutuses võivad põhjustada või tekkimise ohtu suurendada (tooge välja konkreetsed tegurid)	Mida on juba tehtud riskide maandamiseks? (lähtuge B-tulbast)	Välise abi saamist või viivitamatut reageerimist kohapeal võib takistada (tooge välja probleemid)	Ettepanekud, mida oleks vaja veel teha riskide maandamiseks (märkige meetmed, mille teostamise võimalikkus on reaalne)	Hinnang kriisiolukorra esinemise tõenäosusele ja võimalike tagajärgede raskusele
9.	Õppija kadumine					
10.	Õnnetus väljasõidul					
Täiendavad kriisiolukorrad, mille tekkimise tõenäosust võib kaardistada sõltuvalt õppeasutuse eripärast						
11.	Küberrünnakud					
12.	Kemikaaliõnnetus					
13.	Keskkonnasaaste (eelkõige saaste, mis häirib õppetegevust)					
14.	Ekstreemsed ilmastikuolud (torm, üleujutus, madalad/kõrged õhutemperatuurid)					
15.	Tehnosüsteemide katkestus (elekter, side, vesi, küte)					

	A	B	C	D	E	F
	Kriisiolukord, mille tekkimise tõenäosust hinnatakse	Kriisiolukorra tekkimist meie õppeasutuses võivad põhjustada või tekkimise ohtu suurendada (tooge välja konkreetsed tegurid)	Mida on juba tehtud riskide maandamiseks? (lähtuge B-tulbast)	Välise abi saamist või viivitamatut reageerimist kohapeal võib takistada (tooge välja probleemid)	Ettepanekud, mida oleks vaja veel teha riskide maandamiseks (märkige meetmed, mille teostamise võimalikkus on reaalne)	Hinnang kriisiolukorra esinemise tõenäosusele ja võimalike tagajärgede raskusele
16.	Õppeasutuse hoone varing					
17.	Sõjaline oht					
18.	Ohtlike esemete avastamine (sh relvataolised esemed)					

LISA 2.

Kriisiolukorra õppuse ettevalmistuse kontroll-lehe näidis

Kriisiolukorras tegutsemise õppuse ettevalmistus	Vastutaja
Stsenaariumi koostamine, sealhulgas ohu tekkekoht ja leviku ulatus	
Millist osa plaanist õppusel harjutatakse?	
Milliseid isikuid teavitatakse eelnevalt õppuse korraldamisest?	
Kuidas on korraldatud õppijate teavitamine?	
Mis on õppuse eesmärk?	
Korraldab teoreetilise õppuse õppeasutuse personalile vastavalt kriisiplaanis personalile esitatud juhiste.	
Tagab hindajate olemasolu õppusel (soovituslikult on hindajaid ka väljastpoolt õppeasutust).	
Valmistab ette hindamislehed.	
Varustab hindajad vajalike vahenditega (stopper, kirjutamisalus ja -vahend, eraldusriietus jmt).	
Koostab pärast õppust kirjaliku kokkuvõtte.	
Kui õppuse tulemusena tehakse õppeasutuse kriisiplaanis muudatusi, tagab muudatuste teatavaks tegemise õppeasutuse personalile ja õppijatele.	

LISA 3.

Kriisiolukorra õppuse hindamislehe näidis

Kriteerium	Kirjeldus	Märkused
Õppuse legend	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Õppusel osales (personal/õppijad)	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Kriisiolukorrast teavitamine		
1. Evakuatsioonimärguande andmine (toimis/ ei toiminud; hea, väga hea, puudulik jm üldkriteeriumid välja tuua)	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
2. Sündmuste käik (jah või ei)		
Kas häiresignaal jõudis kõigi hoones viibinud inimesteni?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Kas teate edastamine Häirekeskusesse oli kiire ja efektiivne?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Kas evakuatsiooni algatanud signaal tunti ära ja see jõudis kõigi hoones viibinud inimesteni?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Kas kriisistaabis toimis infovahetus tõrgeteta?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Kas info edastamine personalile ja õppijatele toimis tõrgeteta?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Kas infovahetus operatiivteenistustega toimis tõrgeteta?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Kas infovahetus õppeasutuse pidaja, kohaliku omavalitsuse üksuse ja Haridus- ja Teadusministeeriumiga toimis tõrgeteta?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Toimunu puudused	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Ettepanekud olemasoleva korralduse muutmiseks	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]

Kriteerium	Kirjeldus	Märkused
Evakuatsiooni läbiviimine		
Kas evakuatsiooni algatanud signaal jõudis kõikide hoones viibivate inimesteni?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Kas evakueerumiseks valiti kõige sobivam väljumistee?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Kas inimesed väljusid hoonest organiseeritult?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Kui kiiresti väljuti hoonest (minutites)?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Kas hoones viibivate erivajadustega inimeste evakuatsioon toimus tõrgeteta?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Kui kriisiolukorrast tingituna pidi ruumist lahkudes sulgema ukse ja aknad, siis kas suleti?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Kas väljumiseks kasutati erinevaid evakuatsiooniteid?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Kas õppijad kontrolliti kogunemiskohas üle?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Kas evakuatsioonijuhhi tegevus evakuatsiooni ajal oli rahulik, kaalutletud ja konkreetne?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Kas käitumine evakuatsiooni väljapääsu juures oli rahulik?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Kas valitud kogunemiskoht oli ohutu?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Kas käitumine kogunemiskohas oli organiseeritud ja rahulik?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Kas õppeasutuse kõrvalhoones (olemasolul) olevate inimeste evakuatsioon toimus tõrgeteta?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Toimunu puudused	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Ettepanekud olemasoleva korralduse muutmiseks	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]

Kriteerium	Kirjeldus	Märkused
Kriisiolukorras tegutsemine		
Kas õppeasutuse personal püüdis kriisiolukorda leevendada, lokaliseerida või likvideerida? Kas tegevus oli efektiivne?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Kas käitumine olukorras, kui ruumist väljapääs oli takistatud, oli rahulik?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Kas käitumine olukorras, kus hoonest väljutakse suitsusesse koridori, oli rahulik?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Kas käitumine olukorras, kus õnnetus juhtub õppetegevuse välisel ajal, oli rahulik?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Toimunu puudused	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Ettepanekud olemasoleva korralduse muutmiseks	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Koostöö operatiivteenistustega		
Kas operatiivteenistuste vastuvõtmine toimus tõrgeteta?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Kas operatiivteenistustele edastati infot tõrgeteta?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Kas operatiivteenistustele edastati tõrgeteta ohu asukoht, ülevaade hoonesse jäänud ja välja jõudnud inimestest?	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Toimunu puudused	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]
Ettepanekud olemasoleva korralduse muutmiseks	[täidab hindaja]	[täidab hindaja]

